

FRÅN TAMBUREN TILL SALEN?

Utredning om mottagande, introduktion och undervisning av elever med ett annat modersmål än svenska

Sammanfattning

På uppdrag av Barn- och utbildningsnämnden i Tyresö kommun har Leena Högländer gjort en översyn av organisationen för mottagandet och undervisningen av nyanlända elever med ett annat modersmål än svenska samt organisationen för svenska som andra språk (SvA).

Arbetet påbörjades 2005 och slutfördes under perioden november 2006- mars 2007.

Utredningen grundar sig på aktuella styrdokument, internationella och nationella forskningsresultat och utredningar samt inhämtade synpunkter från skolledare och pedagoger i Tyresö kommun. Man har också intervjuat sakkunniga från följande kommuner: Gunnareds stadsdel i Göteborg, Nacka och Täby.

I Tyresö kommun har nästan 6 procent av samtliga barn mellan 5- 9 år och nästan 7 procent mellan 10–14 år invandrarbakgrund. I december 2006 var antalet SvA- elever 272, vilket var 10 flera än året innan. En tredjedel av dem låg på nybörjarnivå i sin språkutveckling. Nästan samtliga elever finns på de fem centrala skolor; Bergföten, Njupkärr, Forellskolan, Nyboda och Stimmet. Skolorna har egna SvA-lärare eller lärare som undervisar och ger stöd i svenska. Varje år kommer det mellan 20 och 25 nyanlända elever till Tyresö. Nyanlända yngre elever direktintegreras i klasser på Bergfötens skola och de äldre eleverna däremot går i en mottagningsklass som finns på Nyboda.

Utredningen fokuserar på följande områden:

- ✚ Skolenheternas ansvar för varje elevs måluppfyllelse
- ✚ Inkludering och integration utifrån varje elevs erfarenheter och resurser
- ✚ Mottagande och skolintroduktion
- ✚ Vilka insatser premieras
- ✚ Är resursutnyttjandet optimalt
- ✚ Svenskundervisningens kvalitét
- ✚ Kompetens
- ✚ Föräldrars delaktighet
- ✚ Samverkan på och mellan olika organisationsnivåer

Utredningen visar på ett antal brister/utvecklingsområden i den nuvarande organisationen.

Svenskundervisningen bör effektiviseras och stödet till ökad måluppfyllelse bör förtydligas. SvA- lärarnas ämneskunskaper bör uppdateras och fördjupas.

Personalen de fem centrala skolor, där nästan samtliga andraspråkselever går, bör snarast få kompetensutveckling i språkets betydelse för kunskapsinhämtning, språkutvecklande ämnesundervisning och mångfaldsfrågor samt attityder och förhållningssätt.

Det saknas en samsyn kring andraspråkselevs lärandesituation på alla nivåer i organisationen. Kommungemensamma riktlinjer och handlingsplaner bör tas fram. Möjligheter till samarbete och samverkan bör komma tillstånd. Mötesplatser för olika aktörer och nätverk för kommunens SvA- lärare bör organiseras.

Resursutnyttjandet bör effektiviseras. Utredningen tar fram ett förslag hur man kan omfördelar de ekonomiska resurserna. En nyanländ elev som ännu inte kan svenska har det största behovet.

Varje nyanländ elev har enligt lagen rätt till individuell skolintroduktion som innefattar kartläggning av hans/hennes förkunskaper, skolhistoria och sociokulturell bakgrund. Föräldrarnas delaktighet är speciellt viktigt i detta sammanhang. En individuell plan för skolintroduktion för varje nyanländ elev bör tas fram.

Utredningen förslår en ny stegvis omorganisation utifrån en modell direktintegrering med stöd. Organisationsmodellen står på tre ben: *grundläggande utbildning på skolorna*, *Integrationsteam* och *kompetensutveckling*.

I **konsekvens** med detta bör:

- Mottagningsklassen på Nyboda läggs ner och en skolintroduktionsgrupp inrättas
- Modellen direktintegration med stöd på Bergfotens skola utvecklas
- Integrationsteam inrättas
- Verksamheten på skolorna inom det centrala Tyresö får riktat stöd
- Riktad kompetensutveckling till skolledarna och pedagogerna på de centrala skolorna
- Handlings- och utvecklingsplaner tas fram
- Nätverksträffar organiseras
- Språkpolicy tas fram
- Ekonomiska resurser bör omfördelas

INTEGRATIONSTEAMETS PERSONAL

<i>Samordnare</i>	0,25
<ul style="list-style-type: none"> • samordnar och fördelar ekonomiska resurser • arbetar med resursuppföljning och utvärdering utifrån utarbetade rutiner • arbetar med mottagande, introduktion och placering av nyanlända (Introduktionsplan) utifrån en framtagen modell • samverkar med skolorna och föräldrarna • samverkar tvärsektorielt: flyktingmottagningen, soc. etc. • ansvarar för nätverk: SvA- lärare, modersmålslärare, pedagoger och skolledare • tar fram handlingsplaner och utvecklingsplaner • stödjer processer och utveckling • planerar och medverkar i kompetensutveckling • statistik 	
<i>Språkutvecklingspedagog</i>	1,00
<ul style="list-style-type: none"> • andraspråksutveckling utifrån gemensamma kriterier för mål, uppföljning och bedömning • metodutveckling • pedagogisk handledning och stöd till SvA- lärarna • stöd och handledning i språkutvecklande ämnesundervisning till skolorna • undervisning i SvA i introduktionsgruppen för sent anlända • arbete med skolintroduktion och utslussning med eleverna i introduktionsgruppen. • samverkar med föräldrarna, SvA- lärarna och andra pedagoger på skolorna • medverkar i kompetensutveckling och nätverksmöten 	

KONSEKVENSER

Organisationen under läsåret 2006/2007

- under vårterminen 2007: planering av nedläggningen av mottagningsklassen
- riktlinjer och innehåll av skolintroduktionsgruppen tas fram
- vårterminen 2007: sent anlända nya elever placeras i mottagningsklassen på Nyboda skola
- rekrytering av personalen till integrationsteamet
- utvärdering och utveckling av Bergfotens modell

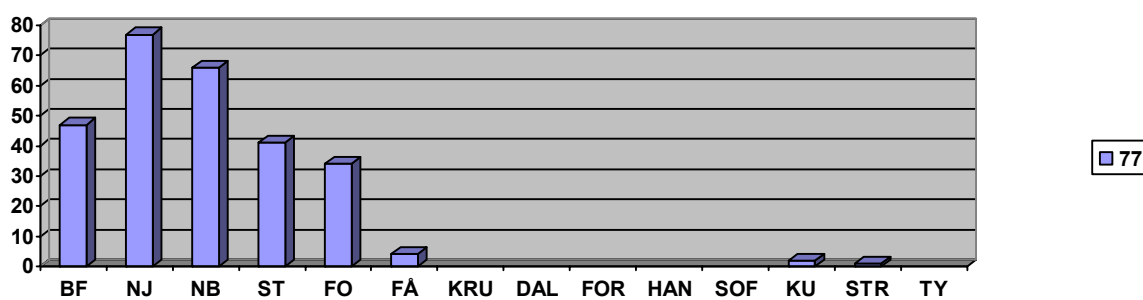
Organisationen för läsåret 2007/2008 och framåt

- mottagningsklassen på Nyboda skola läggs ner
- elever i mottagningsklassen direktintegreras och placeras i introduktionsgruppen utifrån individuella behov
- nyanlända skolår 1-5 elever direktintegreras i hemklasser som får riktad stöd
- nyanlända skolår 6-9 elever direktintegreras och placeras i en introduktionsgrupp med förstärkt undervisning i SvA och studiehandledning.
- integrationsteamet påbörjar sitt arbete
- alla elever får ett anpassat, individuellt schema och studiehandledning/ämnesundervisning på sitt modersmål,
- kompetensutvecklingsprogram tas fram och innehållet i det påbörjas

Svenska som andraspråkselever och lärare december 2006

SKOLA	ANTAL	Nybörjar	Mellan	Avancerad	Andel SvA elever	Resurs
Bergfoten	207/47	22	17	8	23 %	2,40
Njupkärr	302/77	23	38	16	25 %	3,25
Nyboda	525/66	29	35	2	12,5 %	2,50
Stimmet	233/41	5	18	18	17,5 %	1,00
Forell	530/34	6	24	4	6,5 %	0,12
Fårdala	250/4	1	3		1,6 %	0,03
Krusboda						
Dalskolan	345/0					
Fornudden						
Hanviken						
Sofieberg						
Kumla	826/2		2		0,2 %	
Strand	1		1			0,01
Tyresö						
SUMMA	272	86	136	48		

Fördelning mellan skolorna gällande antal SvA- elever

BUDGET 2007**6 498 254**

Avgår	arbetstid	heltidslön netto	årskostnad brutto	
Samordnare	25%	30 000	130 000	
Språkutvecklingspedagog	100%	30 000	513 288	
Summa centrala lönekostnader				643 288
Kompetensutveckling				150 000
Resor och tolkersättning				50 000
Buffert				47 091
Basersättning (elevpeng)				5 607 875
Kvar att fördela ut				0

Elevpeng	Nyanlända		Mellannivå		Totalt antal elever
	Fas 1	Fas 2	fas 1	fas 2	
% av basbeloppet	200%	100%	75%	50%	
Belopp per elev	22 100	11 050	8 288	5 525	
Antal elever vårtermin	40	65	85	90	280
Antal elever hösttermin	40	65	85	90	280
					Kostnad
VT	884 000	718 250	704 438	497 250	2 803 938
HT	884 000	718 250	704 438	497 250	2 803 938
Totalt	1 768 000	1 436 500	1 408 875	994 500	5 607 875

Enligt enheternas redovisning av elevantal vt 2007

Jag har delat vårens nyanlända lika många i fas 1 och fas 2

för mellannivå fas 1 har jag tagit mellannivå och för fas 2 det som tidigare kallades nästan "infödda"

	Nyanlända		Mellannivå		
	Fas 1	Fas 2	fas 1	fas 2	
Forellen	2	3	24	1	281 775
Stimmet	2	3	18	18	325 975
Nyboda	13	13	35		721 013
Bergfoten	11	11	15	13	560 788
Njupkärr	10	11	45	15	798 363
	38	41	137	47	2 687 913
				263	

SAMMANFATTANDE REKOMMENDATIONER

- Alla elever har rätt till skolans ordinarie verksamhet utifrån egna erfarenheter och kunskaper. Fokus skall ligga på integrering/inkludering av fler och fler andraspråkselever.
- Satsning på mottagande och introduktion av nyanlända ska ha följande utgångspunkt: samarbete med föräldrarna och kartläggning av elevens bakgrund. En sammankoppling av elev-, skol- och samhällsresurser bör göras.
- Fokus måste ligga på elevernas behov. Ekonomiska resurser bör fördelas och inriktas så att eleverna som befinner sig i början av sin andraspråsutveckling når den funktionella tvåspråkigheten snabbare.
- Kompetensen måste utvecklas så att alla elever på nybörjarnivån kan få sin undervisning i hemklasser. Lärarna och rektorerna bör få utbildning i mångfaldsfrågor och interkulturell pedagogik.
- Skolans SvA- lärare bör få en fördjupad ämneskompetens. Ett enhetligt bedömningsinstrument av elevens språkutveckling bör tas fram. Metoderna för utvärdering och uppföljning bör tas fram och utvecklas så att resurser ska kunna riktas till de insatser och åtgärder som gör att eleven når kunskapsmålen. Arbetet med dokumentation av elevernas prestationer måste stärkas. Språkutvecklingsplaner bör tas fram.
- Nätverk med återkommande träffar för samtliga i kommunen arbetande SvA- lärare bör komma i gång. Arbetsformen bygger på erfarenhetsutbyte, kunskapsuppbyggnad och reflektion
- En samordning och integrering av personella resurser kring en elev måste komma till stånd. Ledningsorganisation bör ses över. En central samordningsfunktion bör inrättas.